

Landbrug & Fødevarer FmbA

Axelborg, Axeltorv 3
DK 1609 København V

T +45 3339 4000
F +45 3339 4141
E info@lf.dk
W www.lf.dk

CVR DK 25 52 95 29

Til: Miljøstyrelsen
Att.: Phillip Grønder Pedersen
mst@mst.dk
Journalnummer: MST-020-00103

L&F hørings svar til ”Vejledning om vurdering af indsatser rettet mod erhvervsmæssig brug af pesticider i boringsnære beskyttelsesområder (BNBO)

Landbrug & Fødevarer har modtaget høringsmaterialet den 11. marts 2019 med svarfrist den 5. april 2019.

Indledningsvis og helt overordnet finder Landbrug & Fødevarer, at det danske grundvand allerede er velbeskyttet mod udvaskning af pesticider fra det dyrkede areal, og at der derfor ikke er et fagligt grundlag for generelt at etablere sprøjtefrie BNBO.

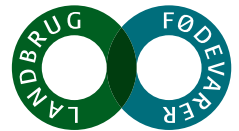
Der er allerede gennem nyere tid gennemført en hel række tiltag for at beskytte det danske grundvand mod udvaskning af pesticider, såsom de eksisterende meget strikse regler for godkendelse af pesticider, hvor Danmark har de i særklasse skrappeste regler i EU, vaskepladsbekendtgørelsen, syn af sprøjter, uddannelse og autorisering af sprøjteførere, tredelt grundvandsovervågning (VAP-marker, GRUMO og boringskontrol), 25 meters beskyttelseszoner omkring alle vandboringer, der leverer vand til almene vandværker, og slutteligt det for nyligt indførte forbud mod nye vaskepladser, opblanding og vask af sprøjter inden for BNBO.

Antallet af fund i grundvandet af tilladte sprøjtemidler bekræfter denne opfattelse, da kun 0,5 pct. af alle fund over kravværdien i boringskontrollen udgøres af tilladte midler (GRUMO-rapport for 2017).

Yderligere begrænsninger i brugen af nutidens pesticider fjerner ikke de forhistoriske pesticider eller uhensigtsmæssig deponering i tidligere tiders lossepladser. Men det tager desværre en del år, før fortidens fejl er borte, og vi ser det fulde resultat af indsatserne. Typisk er det danske grundvand omkring 40 år gammelt, så der vil være en betydelig forsinkelse på effekt af tiltagene. De forslåede nye tiltag vil kun i meget få tilfælde medføre en yderligere formindsket risiko for overskridelse af den ekstremt lave og politisk fastsatte kravværdi på 0,1 mikrogram per liter vand. Den meget grundige kontrol gennem jordprofilen bør også sikre, at vi ikke i fremtiden gentager de historiske fejl. Sænkningstragter i hele BNBO, som ifølge vejledningen er et forøget risikoelement, er efter vores mening et søgt argument, da de allerede etablerede 25 meters beskyttelseszoner jo netop skulle være et værn imod hurtigere nedstrømning omkring boringerne, som argumenteret i lovforordet ¹ til ændring af Miljøbeskyttelsesloven fra 2011, hvorfra det fremgår at;

”Det vurderes, at et supplement til den nuværende 10 meter sikringszone med et 15 meter pesticid-, dyrknings- og gødskningsfrit område (til i alt 25 meter i radius)

1) https://www.ft.dk/ripdf/samling/20101/lovforslag/l165/20101_l165_som_fremsat.pdf

*omkring vandindvindingsanlæg, der indvinder grundvand til almene vandforsyningsanlæg, er et **effektivt virkemiddel** til at give **en væsentlig ekstra beskyttelse** af grundvand og drikkevand mod forurening med pesticider og disses nedbrydningsprodukter.”*

Det undrer Landbrug & Fødevarer, at dette **effektive virkemiddel** til **en væsentlig ekstra beskyttelse**, altså de 25 meters beskyttelseszoner, i løbet af 8 år ikke længere er effektivt nok, og at der derfor pludseligt ud af det blå er opstået ny viden, som kræver, at der nogle steder etableres sprøjtefrie arealer på op til over 1.000 meter i radius fra borerne for at minimere risikoen for udvaskning ved sænkningstragt.

Landbrug & Fødevarer har dog noteret sig den politiske tillægsaftales punkt om BNBO indgået af et bredt politisk flertal. I forbindelse med implementeringen af den politiske aftale finder Landbrug & Fødevarer, at det er strengt nødvendigt at følgende sikres:

- 1) Landmanden får fuld og hel erstatning på markedsvilkår for alle tab i forbindelse med BNBO
- 2) Aftalerne skal i fase 1 være frivillige
- 3) Der er tale om ekspropriationslignende forhold og derfor skattefritagelse
- 4) Arealerne forbliver landmandens, med mindre han ønsker andet
- 5) I forbindelse med fastlæggelse af erstatningen skal der også tages højde for praktiske dyrkningsforhold

Givet den politiske tillægsaftale vedtaget 11. januar 2019 til Pesticidstrategi 2017-2021 finder Landbrug & Fødevarer det bydende nødvendigt at aftalen hurtigt bliver realiseret i ellers lovlige og uproblematisk aktiviteter. Derfor er vi overordnet positivt indstillet over for forsøget med hurtigt at udgive en vejledning til brug for indgåelse af frivillige aftaler på arealer omkring vandboringerne. Når det er sagt, er der dog flere store udfordringer med udkastet til vejledning, som skal rettes inden endelig udgivelse for at få en ensartet regelansvendelse kommunerne imellem. Vi peger på følgende:

1: Landbrug & Fødevarer finder det kritisabelt, at Miljøstyrelsen ikke har samlet supplementsvejledningen med den eksisterende BNBO-vejledning (2007) til én samlet vejledning. Snitfladerne mellem de to dokumenter bliver sværere at håndtere i praksis for kommuner, vandværker og lodsejerne, end hvis begge dokumenter havde været samlet.

2: Landbrug & Fødevarer finder det problematisk, at supplementsvejledningen primært henvender sig til kommuner og vandværker. Der mangler vejledning til lodsejeren (landmanden) om rettigheder, proces, muligheder mv. Det er politisk aftalt, at aftalerne i fase 1 (2020-2022) skal være frivillige. Såfremt indgåelsen af de frivillige aftaler skal være et ligeværdigt forløb mellem tre aftalparter, bør vejledningen afspejle den politiske aftale.

3: Landbrug & Fødevarer finder det tillige stærkt problematisk, at der mangler en klar definition af ordet "forurening" i forhold til fund af pesticider i grundvandet. Definitionen er afgørende i forbindelse med risikohåndtering og indsatser for at afværge evt. fare for forurening. Der skal være sammenhæng mellem statens godkendelsessystem af pesticider og kommunernes vurdering af status for grundvand og dermed behov for indsatser på dyrkningsfladen.

Miljøstyrelsen godkender sprøjtemidler med udvaskning til grundvandet af aktivstof og nedbrydningsstoffer op til grænseværdien (0,1 mikrogram/l) ud af rodzonen. Fund kan ikke bruges som dokumentation for behov for fremtidige indsatser, når der kun er målt ned til detektionsgrænsen af sprøjtemidler (som regel over 0,01 mikrogram/l).

Det hverken skal eller kan være op til den enkelte kommune at definere ordet "forurening". Det vil i givet fald resultere i en uensartet regelanvendelse og praksis i strid med ligebehandlingsprincippet. En vejledning må uddybe begrebet i relation til BNBO. Dette kunne meget vel fremgå helt fremme i starten af vejledningen – fx i forlængelse af pkt. 1.1.

4: Vedrørende pkt. 2.1. – om spild/uheldsbetragtninger – mener Landbrug & Fødevarer, at det skal tilføjes, at risikoen for spild/uheld uden for vaskepladsområderne ikke i sig selv kan begrunde, at der gennemføres sprøjtefri BNBO. Landbrug & Fødevarer finder ligeledes, at der skal henvises til andre regler/anbefalinger med hensyn til indsatser i forhold til spild.

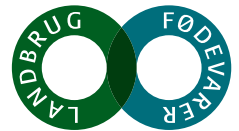
5: Ligeledes finder Landbrug & Fødevarer at pkt. 2.1.1. skal omskrives, da afsnittet ikke giver anvisninger til, hvorledes en risikovurdering i forhold til spild i forbindelse med uheld skal gennemføres. Der bør være krav om opstilling af et realistisk scenarie for uheld med sprøjten og den efterfølgende oprydning på uheldsstedet.

6: Under pkt. 2.2.3. refereres der på side 11 til en afgørelse i Miljø- og Fødevareklagenævnet vedrørende Egedal-sagen, som Landbrug & Fødevarer mener skal slettes. Afgørelsen og dermed også argumentationen herfor har ført til, at Landbrug & Fødevarer har stævnet Miljø- og Fødevareklagenævnet, og byretten i Hillerød har vurderet sagen til at være så principiel, at den er blevet henvist direkte til Østre Landsret. Det er derfor strengt nødvendigt, at Miljøstyrelsen derfor afventer Østre Landsrets afgørelse, inden styrelsen refererer til afgørelsen i klagenævnet.

7: I pkt. 2.2.3. i afsnittet om fund af pesticider og andre miljøfremmede stoffer fremgår endvidere følgende: 'Omvendt er manglende fund ikke dokumentation for, at magasinet ikke vil kunne blive forurenede i fremtiden, idet en forureningspuls kan være på vej eller ikke detekteret endnu.'

Landbrug & Fødevarer anerkender, at formuleringen teknisk set er korrekt, men det er vores klare opfattelse, at den ikke bidrager til vejledning, og at der tillige er tale om spekulation. Hvis vandindvindingen sker fra ungt grundvand, er det, ud fra den viden der er oparbejdet i grundvandsovervågningen, således en usaglig og upassende formulering. I grundvandsovervågningen (GRUMO-rapporterne) ses en faldende fundhyppighed i det øverste grundvand, efterhånden som det slår igennem, at mange gamle stoffer er blevet forbudt. Hvis der ikke er fundet pesticider i en indvinding med ungt grundvand, bør dette faktum understøtte, at arealet ikke er specielt pesticidfølsomt.

8: I samme afsnit er vejledningen om koncentrationsniveauets anvendelse i vurderingen efter vores opfattelse utilstrækkelig. Mange projekter har dokumenteret, at punktkilder er karakteriseret ved høje koncentrationer og fund

af flere stoffer, mens fladebelastning er karakteriseret ved lave koncentrationer og oftest kun et enkelt stof.

9: I afsnittet anføres endvidere, at andre miljøfremmede stoffer i grundvandet – fx klorerede opløsningsmidler, MTBE, MTEX mv. – kan være relevante i vurderingen af udvaskningsrisiko. Landbrug & Fødevarer finder det stærkt kritisabelt at sammenligne denne type meget mobile stoffer med pesticider, som har været gennem en streng godkendelsesordning med specielt fokus på at sikre mod udvaskning til grundvand.

10: I skema med tiltag ved erhvervsmæssig arealanvendelse mangler der "beredskab ved spild og uheld" (Pkt. 2.5.). Ligeledes bør det overvejes at liste de forskellige virkemidler alfabetisk, da man som læser efterlades med det indtryk, at der er prioriteret i rækkefølgen.

11: Pkt. 3.1. Landbrug & Fødevarer finder, at første sætning skal omformuleres. Kunne indledes som følger "Det er politisk besluttet, at kommunerne sammen med forsyning og lodsejere skal søge at indgå en frivillig aftale om gennemførelse af konkrete tiltag". (Det er essensen af den politiske aftale).

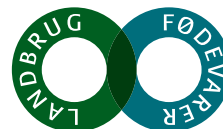
12: Pkt. 3.1.1. I afsnittet om *aftalens indhold* er indført bemærkninger om sanktioner. Landbrug & Fødevarer finder, at teksten "Der bør overtræde aftalen" skal erstattes af et nyt afsnit, der henviser til Miljøbeskyttelseslovens generelle beskyttelsesregler. Der er ikke i den politiske aftale et oplæg til regulering af bodsbestemmelser.

13: Pkt. 3.1.1. Afsnittet om *geografisk afgrænsning – restareal* skal revideres. Af de-figureringsmæssige årsager skal det være muligt at foretage en forskydning af afgrænsningen – også i det udpegede areal – således at der tages dele af BNBO'en ud, mens der tilføjes nye arealer til BNBO'en, så der opnås samme beskyttelsesniveau men med færre praktiske gener. Som afsnittet er skrevet, kan der kun lægges ekstra areal til BNBO.

Det har driftsmæssig betydning at undgå, at mindre dele af et BNBO fletter ind i marker og forstyrrer de store markmaskiners rette kørelinjer. Der er eksempler på BNBO, hvor hele 15 marker bliver berørt, og nogle marker med meget marginale områder. Det skal være muligt at lave nogle praktiske løsninger, ellers er der risiko for manglende lokal forståelse og unødige administration.

14: Pkt. 3.1.3. Det er naturligvis udmærket, hvis BNBO kan udlægges til økologi. Det skal imidlertid bemærkes, at der af flere årsager ikke er tale om et varigt virkemiddel – f.eks. jordhandler, omlægning til konventionel drift mv. Ligeledes bør der udarbejdes et regneeksempel til bilag 1 med en økologisk bedrift, da økologitilskuddet vil falde bort ved en tinglysning af et areal som sprøjtefrit.

15: Slutteligt finder Landbrug & Fødevarer, at er pkt. 3.2.4. afsnit er problematisk, navnlig side 19 in fine og 20 om det skatteretlige, idet der lægges op til en individuel vurdering af, om en erstatning er skattefri. For det første er det i den politiske aftale fastsat, at der skal være en erstatning efter en vurdering af ejendommens værdiforringelse på markedsvilkår. Forudsætningen for denne erstatning er, at der er en ekspropriationshjemmel i lovgivningen, som bliver bragt i anvendelse, hvis der ikke opnås en aftale. Erstatningen sker derfor på ekspropriationslignende vilkår, hvorved der opnås generel skattefrihed. Som det

er formuleret nu, ses der ikke incitament til at indgå en frivillig aftale med en risiko for beskatning.

Landbrug & Fødevarer står naturligvis til rådighed for uddybende kommentarer.

Med venlig hilsen

Søren Thorndal Jørgensen
Chefkonsulent

Klima/Energi/Planter
D +45 3339 4662
M +45 6124 0059
E sthj@lf.dk